

Til kontrollutvalget i Alstahaug kommune

Sandnessjøen 07.09.2023

Saksbehandler:
Sekretariatsleder
Tobias Langseth

SAK 11/2023: RAPPORT FORVALTNINGSREVISJON [ANSKAFFELSER]

1: Innledning og bakgrunn

Revisjon Midt-Norge har på oppdrag fra kontrollutvalget utført forvaltningsrevisjonsprosjektet «Anskaffelser» og oversendt endelig rapport datert 28. august 2023. Kommunedirektøren ble gitt anledning til å uttale seg om rapporten, og det er avgitt høringsvar datert 23.08.2023, gjengitt i vedlegg 2 til revisjonsrapporten [side 45–48]. Jf. kapittel 5 [side 31].

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

Fungerer organiseringen av innkjøpsområdet etter forutsetningene?

I hvilken grad utnytter kommunen handlingsrommet for lokal handel?

Er anskaffer gjennomført i samsvar med gjeldende regelverk?

2: Kontrollutvalgets oppgaver og rolle

Kontrollutvalgets oppgave er i denne sammenheng å behandle forvaltningsrevisjonsrapporten, og avgj rapport til kommunestyret om at prosjektet er gjennomført samt hvilke resultat revisjonen har gitt. Jf. bestemmelsen i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 4:

§ 4. Kontrollutvalgets rapportering om forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller og resultatet av dem.

Kontrollutvalget skal også påse at kommunestyrets vedtak i tilknytning til behandlingen av rapporter om forvaltningsrevisjon følges opp, samt rapportere til kommunestyret om hvordan kommunestyrets merknader er fulgt opp. Jf. bestemmelsene i forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5.

3: Forvaltningsrevisjonsrapportens konklusjoner

Jf. rapportens avsnitt 2.5 [side 19]:

Organiseringen av innkjøpsområdet fungerer ikke etter forutsetningene.

Revisor konkluderer med at Alstahaug kommune ikke har organisert og innrettet innkjøpsordningen i tråd med interne retningslinjer og samarbeidsavtalen på vesentlige punkter. At innkjøps samarbeidet i praksis fikk en noe annen form enn hva samarbeidsavtalen opprinnelig la opp til, samt at det i begrenset grad er gitt opplæring og kompetanseutvikling, fremstår som medvirkende årsaker til dette. Revisor ble etter bestillingen av denne forvaltningsrevisjonen gjort oppmerksom på at vertskommunesamarbeidet er vedtatt avvirket. Rapportens konklusjon og vurderinger knyttet til organisering vil dermed ikke kunne bidra til korrigeringer av dagens innkjøps samarbeid, men kan være et erfaringsgrunnlag å ta med seg inn i vurderingen av et eventuelt nytt samarbeid.

Jf. rapportens avsnitt 3.5 [side 25–26]:

Alstahaug kommunen benytter i noen grad handlingsrommet for lokal handel.

Revisor har ut fra bestillingen og øvrige signaler forutsatt at politisk nivå i Alstahaug kommune ønsker å legge til rette for deltagelse av lokale aktører ved offentlige anskaffelser.

Vår gjennomgang peker på at enkelte ledere med innkjøpsansvar har en oppfatning av at kommunen har en målsetting om å ivareta lokalt næringsliv i anskaffelsesprosessen, men at kommunen mangler en tilstrekkelig forankring og tydeliggjøring av dette i planverket. En konkretisering i planverket kunne vært et tydelig politisk signal til administrasjonen om ønsket innretning av anskaffelsespraksisen. Dette kunne også ha bidratt til en forutsigbarhet med tanke på videre politisk oppfølging. Gjennomgangen viser imidlertid at kommunen har lagt til rette for lokalt næringsliv gjennom egne rammeavtaler, inngått utenfor innkjøps samarbeidet. Ledelsen burde i større grad kunne forsøkt å yte påvirkning på innkjøps samarbeidet med tanke på tilrettelegging av deltagelse for lokale tilbydere. Ledere med innkjøpsansvar i kommunen uttrykker også et behov for mer kunnskap om hvordan man kan benytte seg av handlingsrommet for lokal handel.

Jf. rapportens avsnitt 4.5 [side 30]:

Anskaffelser er i liten grad gjennomført i samsvar med gjeldende regelverk.

Revisor konkluderer med at kommunen oppnår liten grad av regeletterlevelse for anskaffelser under nasjonal terskel. Konklusjonene er basert på de svarene vi har fått fra ledere med innkjøpsansvar og vår gjennomgang av enkeltanskaffelser, hvor vi har målt praksis opp mot kommunens eget regelverk. Liten grad av regeletterlevelse kan både resultere i at grunnprinsippene i anskaffelsesregelverket blir fraveket, da som konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvnbarhet og forholdsmessighet, men kan også gi utslag i negative økonomiske konsekvenser.

4: Forvaltningsrevisjonsrapportens anbefalinger

Jf. rapportens avsnitt 6.2 [side 32].

Revisor anbefaler at rådmannen vektlegger følgende i sitt forbedringsarbeid med offentlige anskaffelser:

1. Vurdere behovet for en innkjøpsstrategi som tar opp i seg mål for ivaretagelse av lokalt næringsliv ved offentlige anskaffelser
2. I lys av en slik målsetting, vurdere behovet for selvbestemmelse og innflytelse i valget av eventuelt nytt innkjøpssamarbeid
3. Sikre at anskaffelser gjennomføres i henhold til regelverket.

5: Sekretariatets vurderinger

Under forutsetning av at sekretariatet oppfatter rapporten riktig, konkluderer revisor med at det finnes rom for kvalitetsforbedring når det gjelder flere av de problemstillingene som har vært gjenstand for undersøkelse og vurdering.

Når det gjelder revisjonskriterier, metodevalg og datagrunnlag vises det til rapportinnholdet.

Forvaltningsrevisjonsprosjektet vil bli presentert av Revisjon Midt-Norge i møtet.

Av kommuneloven fremgår:

§ 23-5. Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget

Kontrollutvalget skal rapportere resultatene av sitt arbeid til kommunestyret eller fylkestinget. **I saker som skal oversendes til kommunestyret eller fylkestinget, skal kommunedirektøren gis anledning til å uttale seg før kontrollutvalget behandler saken.**

Utkast til saksfremlegg har i tråd med denne bestemmelsen blitt forelagt kommunedirektøren.

Kommunedirektøren har gitt skriftlig tilbakemelding pr. epost om at det ikke er spesielle kommentarer til sekretariatets saksutredning og forslaget til vedtak, ut over det som er gjengitt i vedlegg 2 til revisjonsrapporten.

Tilleggskommentar [fra kommunedirektøren]:

Rådmann vil likevel påpeke at konklusjon som tas i forbindelse med forvaltningsrevisjonens problemstilling om regeletterlevelse synes betydelig overdrevent.

Forslag til vedtak:

Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapporten «Anskaffelser» avgitt 28.08.2023 til etterretning, og oversender denne til kommunestyret i Alstahaug kommune for videre behandling.

I denne forbindelse uttaler kontrollutvalget følgende:

Revisjonsprosjektet har undersøkt følgende problemstillinger:

Fungerer organiseringen av innkjøpsområdet etter forutsetningene?

I hvilken grad utnytter kommunen handlingsrommet for lokal handel?

Er anskaffer gjennomført i samsvar med gjeldende regelverk?

Så langt kontrollutvalget kan bedømme, konkluderer revisor med at det finnes rom for kvalitetsforbedring når det gjelder flere av de problemstillingene som har vært gjenstand for undersøkelse og vurdering. Utvalget henviser til rapportens innhold for nærmere detaljer.

Kontrollutvalget ber kommunedirektøren merke seg rapportens anbefalinger og forbedringsforslag.

Kontrollutvalget ber videre kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget hvordan a) kommunestyrets merknader er fulgt opp og b) hvilke forbedringstiltak som for øvrig er iverksatt.

Frist for kommunedirektørens rapportering til kontrollutvalget settes til 6 måneder etter dato for kommunestyrets behandling av forvaltningsrevisjonsrapporten.

Kontrollutvalgets forslag [innstilling] til kommunestyrevedtak er ut fra dette:

Kommunestyret slutter seg til kontrollutvalgets uttalelse.

Kontrollutvalget understreker imidlertid at kommunestyret, som har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet, vurderer både rapporten og kontrollutvalgets uttalelse på fritt grunnlag, og at utvalgets innstilling selvsagt ikke utelukker at kommunestyret har egne merknader. Avslutningsvis bemerkes det fra kontrollutvalgets side at et av hovedformålene med kontrollarbeidet i kommunen er å bidra til læring og kvalitetsforbedring over tid. Utvalgets innfallsvinkel er derfor at eventuelle avvik først og fremst bør betraktes i et systemperspektiv.

Vedlegg –

1: Revisjonsrapport avlagt 28.08.2023